

שם המחקר: פניה לעזרה של תלמידים, עם מוגבלות שכלית התפתחותית, הלומדים בבתי ספר לחינוך

מיוחד, בעקבות אלימות בבית הספר

רשות המחקר: אונ' בר אילן

שנה: 2013

מס' קטלוגי: 85

שמות החוקרים: ד"ר יעקב ב' יבלון

תקציר המחקר

אלימות בבית הספר נחקרה מעט מאוד בקרב תלמידים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית, ועוד פחות מכך נבחן דפוס ההתמודדות שלהם עם אלימות המופנית כלפיהם. אין ספק כי אחת הדרכים החשובות להתמודדות של תלמידים עם אלימות בבתי ספר היא פניה לעזרה. אולם, מחקרים קודמים מצביעים על מורכבותו של תהליך הפניה לעזרה וחשיבות הגורמים הסביבתיים בעידוד פניה לעזרה ומתן עזרה בפועל. מטרת המחקר היתה לבחון את שיעורי האלימות ומידת נכונותם של תלמידים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית, בחינוך המיוחד, לפנות לעזרת גורמים בבית הספר בעקבות אלימות. במחקר השתתפו 95 תלמידים בני 10-21 שנים (ממוצע 14.96) בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית קלה-בינונית הלומדים בחינוך המיוחד. מבין כלל המשתתפים 38 בנים (40%) ו- 57 בנות (60%). לאחר קבלת האישורים המתאימים ממשרד החינוך, בתי הספר, ההורים והתלמידים, רואיין כל אחד מהמשתתפים באופן אישי על בסיס שאלונים ושאלות פתוחות. מממצאי המחקר עולה כי שיעור התלמידים שנפלו קורבן לאלימות בבית הספר הוא גבוה מאוד, וכי כמעט כל תלמיד, וכל תלמידה שניה, נפלו קורבן לאלימות בבית הספר. 41%-17% מהתלמידים אף מדווחים כי נפלו קורבן לאלימות מספר רב של פעמים. עוד עולה כי 57%-51% מכלל מי שנפלו קורבן לאלימות בבית הספר לא פנו או דיווחו על הבעיה לאף גורם. מבין הגורמים שאליהם פונים התלמידים, עולה כי המחנכות הן גורם העזרה המועדף ביותר, וכי לגורמים טיפוליים שונים בבית הספר ישנה חשיבות רבה כגורמי עזרה. תרומתם של היועצים נמצאה נמוכה. עוד נמצא כי קשר עם גורמי העזרה זמינותם מהווה גורם העשוי להסביר את נכונות התלמידים לפנות לעזרה. מממצאי המחקר מעלים את הצורך הדחוף בהתמודדות וטיפול באלימות, ומתן סיוע לקורבנות. יתכן כי בדומה לנעשה בחינוך "הרגיל" יש מקום לנטר את שיעורי האלימות באופן קבוע, ולפעול באופן מערכתי ופרטני להפחתת שיעורי האלימות, קידום מתן עזרה, וטיפול בקורבנות ובילדים האלימים כאחד.